

Fyri 50 árum síðani:

Tá Niels R. Finsen mundi gingið burtur

Í október 1939 gjordi Niels R. Finsen eina vandaferð úr Grønlandi til Føroya við út-róðrarmonnum, sum vóru farnir yvir fyrr um árið. Tað kom lítið burtur úr fiskiskapinum hetta árið, og heimafturkomnir høvdu summir út-róðrarmenn fingið skuld heldur enn inntøku av túrinum.

Eín teirra, sum róði út í Grønlandi í 1939, var Martin Kúrberg.

Tað vóru einir 250 út-róðrarmenn, sum fóru úr Føroyum til Grønlands at rógva út hetta árið. Teir fóru yvir við Niels R. Finsen. Önnur helvtin skuldi rógva út í Toukosak og hin í Ravnsöynni.

— Tað vóru naknir klettir, vit fóru yvir til, greiðir Martin Kúrberg frá. Vit høvdu hús við okkum. Skipið legði fyrst at í Toukosak, har Ravnsöyngjamenninir hjálptu okkum við at seta húsini upp. Í staðin skuldu vit hjálpa teimum við fiskinum, tá vit fóru heimaftur seinni um árið.

Martin Kúrberg sigur, at provianturin var litil.

— Longu um ólavseku-leitið vóru kaffi, te og epli at kalla uppi. Vit kókaðu í spannum, og mangan hildu vit okkum at gaman við spannum, sum vit fyltu við sjógvi. Og tá varð látur.

16 dagar um heimferðina

Tá heimferðin byrjaði um miðjan október var kriggið brostið á.

— Vit vóru heima 25. október, og høvdu havt 16 dagar um ferðina, sum var sera hættislig. Í byrjanini vildi alt væl til. Vit sigldu gjøgnum Julianehábsvíkina í finasta veðri, men komnir á Kappan brast ódnarveður á. Tað gjørdist orkan og ringur sjógvur.

Niels R. Finsen fekk tveir sjógvar á heimferðini. Martin Kúrberg sigur, at bert fáir tímar vóru millum hvønn sjógvin, sum oyðilegði nógv innan-borðs.

— Kl. fyra tann eina morgunin breytt fyrri sjógvurin, sum at kalla beindi fyri øllum bátunum

umborð — einir 14 í tali.

Vit settu lensipumpurnar til og tveittu tunnurnar við lýsi yvir borð. Skipið varð lagt upp imóti, men kl. 10 breytt seinni sjógvurin. Tá fóru telegrafisthúsið aftan fyri skorsteinin og kommando-brúgvín.

Hildu hann vera deyðan

Hans Mortensen av Tvøroyri var telegrafistur, og telegrafisthúsið fór í havið við brotinum.

— Vit hildu, at Hans var farin, og boð um hetta komu niður í fyrrumið, har eg var, sigur Martin Kúrberg. Petur Chr. á Hellunum, sum hann varð róptur, stóð á kommando-brúnni, tá sjógvurin breytt. Hann skolaði fram á dekkið og varð illa løstaður av stoytinum. Hann gjørdist ongantíð arbeiðsførur aftur.

Hans Mortensen varð slongdur aftur í skipið, men hevði ikki fingið størvegis skaða.

— Tá ið eg sá hann aftur, stóð hann í leyðaranum við bindi um høvðið

og við einum smíli í andlitinum. Alt, sum hann hevði í húsinum, var skolað út, og nú stóð hann í læntum klæðum, sigur Martin Kúrberg.

Róðurskaði

Tann seinni sjógvurin gjørdi eisini so nógv um seg, at skipið fekk róðurskaða.

— Vit komu at liggja tvørir nokk so leingi. Róðurketan var komin í klemmu av bátvraki. Zacharias Müller úr Kvívík hevði gott hegni, og hann umvældi róðurskaðan. Lúkurnar høvdu verið illa skalkaðar, og tær lyftust upp. Sjógvur kom niður í, men nakrir kvíkingar fingdu læst tær niðureftir við seymi og bondum.

Martin Kúrberg var ein av út-róðrarmonnum. Hesa samrøðuna, vit prenta í dag, hevði Johnsigurd Johannessen, nú sjónvarpsmaður, tá blaðmaður á Sosialinum, við Martin Kúrberg í august 1976

Eisini vatntangin varð fyltur við sjógvi, og eykatangan slapp manningin ikki at fyrr enn seint um kvöldið, og tá vóru menn tystir.

— Og í maskinrúminum

vaðaðu vit upp undir knæ. Vandur var fyri, at sjógvur kom at motorinum.

Martin Kúrberg sigur, at teir høvdu ov lítið av provianti við umborð úr Grønlandi, og tað sum

